

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ (กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นเป็นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สรุปว่า ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน ๓ คน และสาขารัฐศาสตร์ จำนวน ๑ คน พ้นจากตำแหน่ง อันเป็นเหตุให้ต้องมีการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าว แทนคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน ๖ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน ๒ คน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ประกอบมาตรา ๒๖๑ วรรคสอง เสนอต่อประธานวุฒิสภา ซึ่งวุฒิสภาพิจารณาแล้วมีมติเลือก นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และพลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเรียบร้อยแล้ว

ต่อมา นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๕๔ คน ได้ตรวจสอบกระบวนการสรรหาแล้ว เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภา ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงได้เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประธานรัฐสภาพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีการปฏิบัติหน้าที่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นมายังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภายหลังที่มีการลงคะแนนแล้วหลายรอบ ซึ่งกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้เห็นคะแนนแล้ว การหยุดการประชุมและมีการตกลงหรือเป็นการลับ โดยให้เจ้าหน้าที่ออกนอกห้องประชุมและไม่มีการจดบันทึก การหารือไว้เป็นหลักฐาน และภายหลังการตกลงหรือเป็นการลับกลับทำให้คะแนนที่ผู้สมัครได้รับเปลี่ยนแปลงผกผันไป ถือเป็นกรณีการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ขัดด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่
พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประธานรัฐสภาเป็นผู้ยื่นคำร้องและตามคำร้องเป็นการขอให้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๑) ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว จึงรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

การดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ภายหลังจากที่มีการลงคะแนนแล้วหลายรอบ ซึ่งกรรมการสรรหา ฯ ได้เห็นคะแนนแล้ว การหยุดประชุม และมีการตกลงหารือเป็นการลับโดยให้เจ้าหน้าที่ออกนอกห้องประชุมและไม่มีการจดบันทึกการหารือไว้ เป็นหลักฐานและภายหลังการตกลงหารือเป็นการลับกลับทำให้คะแนนที่ผู้สมัครได้รับเปลี่ยนแปลงผกผันไป ถือเป็นประเด็นการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ขัดด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์ โดยคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ทรงคุณวุฒิประเภทนั้น ๆ พ้นจากตำแหน่ง ว่างอย่างกว้าง ๆ ว่า ให้มีคณะกรรมการสรรหา ฯ ทำหน้าที่ สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์ จำนวนสองเท่า ของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยมีมติในการเสนอชื่อ ดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ดังนั้น คณะกรรมการสรรหา ฯ ก็ย่อมที่จะมีอิสระในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อ เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ โดยอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๑ ประกอบมาตรา ๒๕๗ บัญญัติไว้ สำหรับการประชุมของคณะกรรมการสรรหา ฯ เป็นการประชุมเพื่อสรรหาและคัดเลือกบุคคล ที่จะเสนอให้วุฒิสภามีมติเลือกต่อไป ซึ่งในบางครั้งมีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยวิธีประชุมลับ เพราะอาจต้องอภิปรายถึงประวัติ คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามบางประการของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อ โดยละเอียด ไม่สมควรที่จะมีการจัดทำและเปิดเผยรายงานการประชุมลับดังกล่าวต่อบุคคลภายนอก ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ไม่ใช่เป็นกรณีที่เกิดปกติไปจากการประชุมลับทั่ว ๆ ไป ขององค์กรต่าง ๆ เช่น รัฐสภา วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการสรรหาและคัดเลือกโดยการประชุมลับ ของคณะกรรมการสรรหา ฯ ก็จะต้องไม่ให้ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหาบุคคล คือ การเลือกบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งจากหลายคน เพื่อให้ผู้สรรหาได้มีการเปรียบเทียบแล้วเลือกบุคคล ผู้เหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณารายงานกระบวนการพิจารณาสรรหาของคณะกรรมการสรรหา ฯ ประกอบกับคำชี้แจง ของประธานคณะกรรมการสรรหาแล้ว เห็นได้ว่า หลังจากการประชุมลับครั้งแรกเป็นต้นมา กรรมการสรรหาทุกคน ก็ยังคงมีอิสระที่จะลงคะแนนให้ผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อที่ยังคงเหลือทั้งหมดคนใดก็ได้ตั้งปรากฏ ผู้ได้รับคะแนนหลากหลายในการลงคะแนนหลังการประชุมลับ จนกระทั่งถึงรอบที่ได้ผู้ที่ได้รับการสรรหา ด้วยคะแนนเสียงสามในสี่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ของคณะกรรมการสรรหา ฯ ภายหลังจากที่มีการลงคะแนนแล้วหลายรอบ ซึ่งกรรมการสรรหา ฯ ได้เห็นคะแนนแล้ว การหยุดประชุมและมีการตกลงหารือเป็นการลับโดยให้เจ้าหน้าที่ออกนอกห้องประชุมและไม่มีการจดบันทึก การหารือไว้เป็นหลักฐานและภายหลังการตกลงหารือเป็นการลับกลับทำให้คะแนนที่ผู้สมัครได้รับเปลี่ยนแปลง ผกผันไป จึงไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ในเรื่องการสรรหาบุคคล

ดังนั้น เมื่อการดำเนินการสรรหาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหา ฯ ไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการสรรหาบุคคล การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการสรรหาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การดำเนินการสรรหาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการดำเนินการสรรหาที่เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายผืน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๔๘ ก วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

ย่อโดย นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ
กลุ่มงานคดี ๓